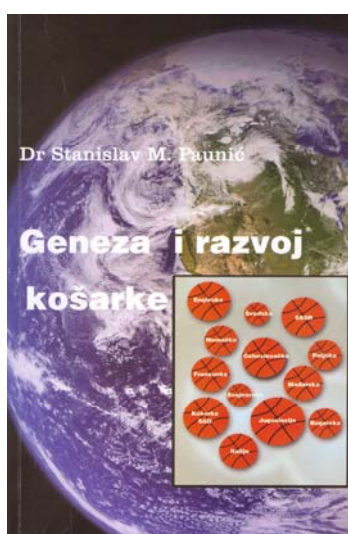

ПРИКАЗИ КЊИГА
REVIEW OF THE BOOK

Станислав М. Паунић:
ГЕНЕЗА И РАЗВОЈ КОШАРКЕ
Женски кошаркашки клуб «Ковин»,
Ковин, 2007.

1.

Пред нама је животно дело проф. др Станислава М. Паунића, дугогодишњег професора Факултета спорта и физичког васпитања из Београда, данас професора у пензији, мајстора писане и изговорене речи, заљубљеника у кошарку, одбојку, пливање, гимнастику, смучање, планинарство, речју, у физичку културу у целини.

Станислав М. Паунић је рођен 26. новембра 1928. године у селу Бадовинци у Мачви. Основну школу је завршио у родном месту, а гимназију у Шапцу. Државни институт за физкултуру завршава у Београду 1953. године, где је и пензионисан 1991. године.

Прво службовање у струци је средња физкултурна школа у Сарајеву (предмет

Кошарка). Затим следе средње школе у Новом Саду: средња техничка школа, индустријска школа «Југоалат» и гимназија «Светозар Марковић». Након тога ради у Вишој педагошкој школи на Цетињу, и поново на Високој школи за физичко васпитање у Сарајеву (предмет Кошарка), да би своју наставничку и стручну каријеру завршио на Факултету за физичко васпитање у Београду (предмет Кошарка).

У кошарци је буквално од омладинских дана, где се са кошарком упознао на Омладинској радној акцији «Шамац-Сарајево». Даље, кошарку специјализира као студент, уписом на Државни институт за физкултуру, где је стални члан екипе ДИФ-а и једном игра

за репрезентацију Универзитета у Београду. Стицањем високошколске дипломе на ДИФ-у отпочиње његово службовање у струци и поред многих послова, које је обављао као професор физичке културе у школама, најчешће се задржавао и радио на оној ужестручној дисциплини која му је била прирасла за срце и којој је поклатио цео живот, а то је КОШАРКА.

Магистрирао је у Београду на Факултету за физичко васпитање 1974. године на тему: *«Неки проблеми интерпретације података о историјском развоју кошарке у нашим изворима»*. У шали (и збили!) воли да каже да је магистрирао још једном када је завршио магистарски рад на тему: *«Кошарка: дух игре»*, али тај рад није доживео своју стручну и правну промоцију, јер идеолошко и духовно време није прихватало такву врсту радова. Огромно практично и стручно искуство, и нарочито трагички напори допринели су да заврши и успешно одбрани докторску дисертацију 1982. године на Факултету за физичко васпитање у Београду, на тему: *«Генеа и развој кошарке у Југославији»*, пред еминентном комисијом професора: др Никола Курелић, др Јанко Лескошек и др Миливоје Матић.

После четврт века, наведена докторска дисертација је прерађена и приређена у облику публикације и промовисана 17. априла 2007. године, на Факултету спорта и физичког васпитања у Београду. О књизи су говорили: Бора Станковић, почасни генерални секретар ФИБА, др Миливоје Матић, професор Универзитета у пензији, др Владимир Копривица, професор ФСФВ у Београду, и аутор, др Станислав М. Паунић, професор Универзитета у пензији.

2.

Дисертација која је одбрањена 1982. године, а публикована 2007. године, представља прави раритет у нашој струци. Не због чињенице што је одбрањена дисертација накнадно публикована, јер таквих примера је било и пре тога, већ због чињенице што је

прошло 25 година од њене одбране. Да ли је такав поступак у струци и науци, и посебно у издаваштву оправдан, пре свега због актуелности података и проблематике која се изванфакултетској јавности нуди четврт века након њеног првог појављивања? Да ли историјске чињенице и релевантни научни закључци до којих је аутор дошао у наведеној дисертацији *«Генеа и развој кошарке у Југославији»*, и публикације под називом *«Генеа и развој кошарке»*, имају и даље историјску и научну релевантност? Да ли је било оправдано једну ужу тему (*«Генеа и развој кошарке у Југославији»*), дедуковати у ширу тему без накнадних дорада (*«Генеа и развој кошарке» - у свету/додатак Б.Б.*)?

У том питању лежи одговор о оправданости публикација теме «старе» 25 година, али да бисмо до одговора стигли ваља се прво упознати са садржајем публикованог материјала.

3.

Квантитативни приказ ове књиге гласи: 376 страна А/4 формата (дисертација у оригиналу има око 700 страна!); 694 фусноте; 556 оригиналних библиографских јединица (на осам светских језика); преко 500 разних извора (билтена, пропагандних публикација, магазина, писама); 66 узорака гласа на траци (снимљени материјал из разговора са репрезентативним узорком домаћих и страних аутора); 16 година преданог рада. Од наведених чињеница застаје дах са којом посвећеношћу је аутор наведене публикације истраживао **«Генезу и развој кошарке»**, а с друге стране поштовање према истраживачким напорима и релевантном истраживачком грађом, која постаје узор млађим истраживачима, поготово када се зна да се дисертације у просеку раде 3-5 година, и да је релевантна стручна и научна грађа у таквим приступима знатно сиромашнија. У поређењу са оригиналним примерком дисертације, у овој публикацији недостају фотографије и факсимили оригиналних историјских докумената које је аутор прикупио, што је «битан недостатак» овог, по свим другим карактеристикама, грандиозног дела.

Квалитативно, ова публикација је структурирана у пет основних глава:

1. **УВОД** (*Предмет истраживања; Циљ истраживања; Преглед досадашњих истраживања; Хипотезе истраживања; Методе истраживања; Карактеристике извора*).
2. **ПОЈАВА КОШАРКЕ У СВЕТУ** (Кошарка у Сједињеним Америчким Државама; Кошарка у Европи: *Енглеска; Француска; Чехословачка; Немачка; Швајцарска; Италија; Бугарска; Мађарска; Пољска; Шведска*).
3. **ГЕНЕЗА КОШАРКЕ У ЈУГОСЛАВИЈИ** (Период 1891-1918; Период 1918-1941; Период 1941-1980: А. Окупација (1941-1945); Б. Ослобођење (1945-1980): 1. Македонија, 2. Косово, 3. Србија, 4. Војводина, 5. Црна Гора, 6. Босна и Херцеговина, 7. Хрватска, 8. Словенија).
4. **ДИСКУСИЈА**
5. **ЗАКЉУЧАК**

Поред наведених глава и поглавља, публикација садржи и *Предговор* двојице еминентних стручњака: Боре Станковића (генералног секретара ФИБА) и проф. др Владимира Копривице. Затим, *Литература и извори, Прилози, Хронологију, Напомену аутора и Подаци о аутору*.

4.

Глава ПРВА: УВОД, садржи основне методолошке претпоставке сваког истраживачког процеса: *предмет, циљ, досадашња истраживања, хипотезе и методе*. Поред тога, теме које се истражују историјском и теоријском методом, као што је ова, садржи и једно специфично поглавље у Уводу, а то је *Карактеристике извора*.

У постављању почетних премиса за истраживање, аутор полази од сазнања да «кошарка није игра домаћег, југословенског порекла» (стр.8), те је сходно том сазнању неопходно пронаћи место њеног

примордијалног рођења, а потом пут и начин како се кошарка развијала уопште у светским оквирима, па и у самој Југославији. Отуда и назив целокупног истраживања, као основни **предмет истраживања**, «Генеza и развој кошарке у Југославији», и може да се дедукује на општији назив «Генеza и развој кошарке» (...у свету», прим. Б.Б.), јер је методолошки и логички приступ «од општег ка појединачном» имао капацитет да изврши такву дедукцију. Супротно у истраживањима која у закључивању иду «од појединачног ка општем», готово је немогуће извршити генерализацију, па се резултати истраживања често односе само на истраживани узорак.

Из тако дефинисаног предмета истраживања, аутор је одредио **циљ истраживања** на следећи начин: «стварање релативно потпуног, заокруженог суда о Кошарци у Југославији, на основу њених укупних досадашњих остварења».

Да би то доказивање генезе и развоја кошарке реализовао, аутор је предузео врло широк и комплексан приступ испитивања: историјских, економских, политичких, културних, социјалних и спортских околности које су доприносиле баш таквом обликовању кошарке. Такав приступ у истраживању појава у физичкој култури је јединствен, и једног тренутка док читате материјал, осећате се као да читате неку економску, политичку или културолошку студију. А заправо, такав приступ је био једино могућ, јер се на један дијалектички начин упуштате у разматрање ширих чињеница, да би сте касније могли да објасните оне уже: у којим историјским условима, политичким и економским околностима у социолошко-културолошком окружењу је настајала и развијала се и сама кошарка.

Преглед досадашњих истраживања је изведен на нестандардан начин у коме се не приказују истраживања са узорцима и варијаблама, већ се за узорке узимају оригинална дела (24 домаће провенијенције и 21 из иностране продукције) и методом теоријске анализе историјских чињеница долази до нових закључака-теорија. Оваквим методолошким поступком врши се анализа целовитих дела, па се појаве не анализирају и

не разумевају парцијално, већ целовито, синтетички, дедуктивно. Таквим поступком се појаве (у овом случају из кошарке) разумевају интегрално, холистички, што даје могућност да се види даље, дубље и шире, да се закључује на вишем теоријском нивоу.

Да би доказао дефинисани предмет истраживања и његов фокусиран циљ, а полазећи од досадашњих сазнања до којих се дошло анализом релевантних досадашњих истраживања, аутор је поставио **следеће хипотезе**:

- *Генеза кошарке у Југославији почиње подстицајима који стижу из развијенијих земаља;*
- *Подстицаји долазе од појединачно-ентузијаста и институција;*
- *Отвореност и динамичност југословенске друштвене средине, олакшава и доприноси успостављању тих контаката;*
- *Кошарка европских земаља (коју аутор дефинише као полуконтактна) је суштински посредовала америчкој кошарци (као биконтактној ситуацији) у зачетку развоја овог спорта у Југославији;*
- *Усвајање унешених образаца кошарке је у тесној зависности и сагласности са наслеђем, средином и тренутком пристизања;*
- *Историјске чињенице омогућавају реконструкцију токова процеса генезе и на тај начин праћење својеврсне прераде страног обрасца у значајни спортски квалификатив нове средине;*
- *Развој Кошарке у Југославији спортски је одраз једног периода њеног израстања у запажени европски и светски државни индивидуалитет;*
- *Истраживачка елаборација Генезе и Развоја Кошарке, дефинисањем овог спорта као појаве проузроковане и укритањем и прожимањем различитих култура, посебан је допринос разумевању њеног наглашеног присуства у индивидуалном, институционалном и*

друштвеном животу савремене Југославије.

Методе које је аутор користио у овом истраживању су необично многобројне и комплексне: *«историјска, дескриптивна, метода систематског и учествујућег посматрања, метода интервјуа, метода анализе педагошке теорије, метода теоријске анализе и компаративна метода»* (стр.19). Разлози за овако великим бројем истраживачких техника и метода леже у томе што аутор није желео да пронађе само историјске чињенице и фактографију приреди хронолошки, већ су амбиције биле много веће. Те исте историјске чињенице аутор је пропуштао кроз теоријску визуру, коју је себи задао на самом почетку истраживања, следећим хипотетичким постулатом: *«Пошто се Кошарка овим приступом ситуира у прилично широки и гломазни контекст игре, спорта, културе и уметности истовремено, његово утврђивање ће бити сведено на ону меру која је сагласна потреби стварања довољно јасне слике о њеној генези у Југославији»*. (стр.19, подв. Б.Б.)

Карактеристике извора је поглавље у Уводу, које се нужно отвара у тема историјског карактера. Сама чињеница да је аутор за тему магистарског рада обрадио управо тему под називом: *«Неки проблеми интерпретације података о историјском развоју кошарке у нашим изворима»* (1974. године), говоре о логички трасираном путу за једну сложенију тему као што је била *«Генеза и развој кошарке»*. Врло су ретки аутори који су једну тему континуирано обрађивали и у магистарском раду и у докторској дисертацији. Таквим поступком ствара се знатно већа критична маса информација која омогућава истраживачу да у новој теми проширује истраживачки контекст и кумулативно проширује спознају о теми коју истражује на знатно вишем нивоу.

5.

Глава ДРУГА: ПОЈАВА КОШАРКЕ У СВЕТУ, је по обиму друга глава по величини (од 23 – 80 стране). У истраживачком,

историјском и теоријском смислу, ова глава је значајна за разумевање самог рођења кошарке у Америци, и потом њен развој и пренос у друге крајеве света, па и код нас. Зато је ова глава логично подељена на два дела: «Појава кошарке у САД» и «Кошарка у Европи».

У поглављу «**Појава кошарке у САД**», аутор полази од две значајне констатације, једне историјске и друге теоријске:

* «...Basket ball је игра АМЕРИЧКОГ порекла. Први пут се јавља 1891. год. у Springfield-ском колеџу међу члановима најмоћнијег хришћанског покрета – Y.M.C.A» (стр.26)

*»...ако је Кошарка управо у тој земљи начинила свој дијалектички скок из **анонимности** старог подручја ИГРЕ у сопствену **аутентичност** новог подручја СПОРТА, онда се са разлогом може очекивати да ће тај процес, иначе истих полазних основа, бити поновљен и у другим земљама,- па и у Југославији у том склопу,- разуме се, са могућим одступањима проузрокованим њиховим уобичајеним специфичностима» (стр.27)

Зашто се кошарка рађа баш у Америци, и потом успоставља иницијални модел генезе кошарке уопште, аутор наводи следећих 5 чињеница:

1. 1891. година – Година настанка Кошарке.
2. Springfield – Место настанка Кошарке.
3. Massachusetts – Држава у САД у којој је настала Кошарка.
4. Y.M.C.A. (Young Men's Christian Association), «Хришћанска заједница младих људи» - Верска организација у чијој се установи «International Y.M.C.A. Training School»- појавила и Кошарка.
5. James A. Naismith – Аутор Кошарке.

Одговарајући на постављено питање зашто се кошарка појавила баш у САД, аутор закључује:

«...предуслови као што су «пионирски дух», «усељеници», »граница», «укрштање култура» и «школе», - у мери потребној за конструктивно ситуирање чињеница,- «1891, Springfield, Massachusetts, Y.M.C.A., и James A.

Naismith», - стекли су се тада заједно једино у САД. Можда су томе најближе биле Енглеска или чак Немачка, на пример, али је тамо увек понешто недостајало од овог неопходног историјског, економског, друштвеног, научног, спортског и културног 'материјала'. Међутим, у самим САД је све то било «на окупу» уз, наравно, за друге земље недостижне предности убрзаног ритма домаће урбанизације и индустријализације. Због тога, дакле, могући одговор на постављено питање, у овом тренутку, и гласи: 'Кошарка се јавља у САД, јер су тамо, у то време, за њену појаву постојали најбољи услови'» (стр.38)

У поглављу «**Кошарка у Европи**», аутор је на основу догађаја у САД, описао утицај и ширење кошарке у Европи, кроз детаљну анализу развоја кошарке у 10 европских држава: Енглеска, Француска, Чехословачка, Немачка, Швајцарска, Италија, Бугарска, Мађарска, Пољска и Шведска. Тако на самом почетку аутор каже:

«Узвратни амерички талас, који је собом носио и нову игру Кошарку, почео је да 'запљускује' и саму Европу. Било је то, у ствари, неизбежно затварање једног круга давно започетог на тлу Старог Света, када је моћни талас Хуманизма и Ренесансе, покренут свеобухватношћу и дубоким смислом грчко-античког наслеђа, преко Енглеске стигао чак у Нови Свет. Овај 'come back', међутим, упркос своје необичности и свежине бива дочекан са изразитим неповерењем, што му даје обележје и извесне 'илегалности'» (стр.48)

Генезу европске кошарке аутор је сагледао кроз три фазе: до завршетка Првог светског рата (1891-1918), између два рата (1918-1945) и после завршетка Другог светског рата, од 1945. године до данас. **Прву фазу** у развоју кошарке у Европи, аутор назива периодом «Y.M.C.A-Кошарке». Ова организација обезбеђује најпотпуније мешање људи, сусрет култура и проток кошаркашких идеја. Њена су правила, дворане, инструктори. **У другој фази** ова организација је још увек актуелна у Европи. Томе доприносе ратови, као специфичност европског континента, а нарочито «Велики», односно Први светски рат, који доводи овамо и војску САД, заједно са једном јаком и институционализованом Y.M.C.A. Са овим светским, али и страховито

крвавим, мешањем народа стиже и нови, аутентични подстрек европској кошарци, чија се есенцијалност све више губила у њеним националним појединачностима. У **трећој фази**, сада преко Другог светског рата, поново долази импулс из Америке за кошарку Европе. Међу америчким војницима су и многобројни кошаркаши-професионалци, који трасирају пут њиховог каснијег легалног доласка у европске клубове.

6.

Глава ТРЕЋА: ГЕНЕЗА КОШАРКЕ У ЈУГОСЛАВИЈИ, је најобимнији део публикације (85-296 стр.), и са 211 страна текста представља централни део изучавања генезе и развоја кошарке у тадашњој Југославији и посебно у свакој њеној републици и покрајини. Због великог временског периода у коме се посматра развој кошарке, ова глава је подељена на три периода: први период (1891-1918), други период (1918-1941) и трећи период (1941-1980). Трећи период је подељен на два дела: А. Окупација (1941-1945) и Б. Ослобођење (1945-1980), а у оквиру периода од 1941-1980.године, посебно су обрађене: Македонија, Косово, Србија, Војводина, Црна Гора, Босна и Херцеговина, Хрватска и Словенија.

Почињући разматрање генезе и развоја кошарке у Југославији, аутор наводи основне резултате до којих је дошао у претходним главама (Развој кошарке у Америци и Европи), које су и предузимане због тога да би се сагледало како су утицале на развој кошарке на нашим просторима, и с тим у вези истиче:

«Будући да је, дакле, и сама део те светски познате и признате Европе, Југославија је у односу на сопствену генезу овога спорта, - иако са извесним закашњењем, - неминовно била «осуђена» на извесна понављања његових европских токова».(...) У почетку «хендикепирана», својим географским положајем који јој је донео целе серије уништавајућих ратова и побуна, она је све то, зачуђујући брзо надокнадила, тренутком своје најпотпуније досадашње историјске

идентификације, односно Ослобођењем после успешно окончаног НОР-а 1941-1945. године! Користећи, - тек тада, - у пуној мери богато наслеђе бројних народа и народности који је суштински чине, као и ретко отворену друштвену средину, Кошарка Југославије, својеврсни симбол модерног и новог стиже, ето, из занемарене позадине (...) у сам европски и светски врх!»(стр.85)

У овом делу рада, аутор отвара и једно **суштинско онтолошко питање ИГРЕ**, тј. **кошарке која је заснована на игри** као «*темељном феномену опстанка*» (Финк, Е., 1979), и изводи једну од ретких карактеристика народа са ових простора, која је од великог значаја за теоријско-филозофско одређење кошарке:

«Одувек се у овим просторима феномену игре поклањала велика пажња. Из отворене и безазлене фазе бројних дечјих заједница (...), она прелази у нешто скривенији и замаскиранији свет одраслих. Углавном, - она је непрекидно ту, суштински, а не као нека 'рубна појава'» (стр.86)

Од таквог односа према игри, сматра аутор да се временом формирало и усталило једно посебно обележје, као својеврстан знак распознавања играча са ових простора у екипним играма са лоптом тзв. «*југословенски менталитет*» (непредвидљивост, чудновати обрти, лукавства, ризик, добијање изгубљеног, храброст). За нове истраживаче остаје отворено питање, шта је са тим менталитетом данас? Зашто нам је слаба и клубска и репрезентативна кошарка? Да ли се променио менталитет, или кошарка?

За **Први период (1891-1918)**, по мишљењу аутора, је карактеристично следеће:

«У њему, Кошарку, конкретно очекује само значајно елементарно теоријско уобличавање играчког интереса кроз радове истакнутих појединаца, који и овај начин користе да своје средине приближе 'просвећеним западним народима', - и због чега се он у целини може сматрати као својеврсна дијалектичка припрема следећих периода кроз које је пролазила ова необична генеза». (стр.113)

За Други период (1918-1941), аутор износи следећи закључак:

«Овај период генезе Кошарке (...) за разлику од претходног, показује њено конкретно јављање, изоловане пунктове, одушевљене носиоце, први шампионат (Борово 1940), са семеном нових, спортски легитимних утакмица». (стр.166)

«Мада је ово Кошарка са освојеним спортским легитимитетом, она још увек није права домаћа игра. У њој се, наиме, осећају стране примесе и лако уочавају разне празнине.(...) У ствари, процес 'претапања', у коју су се, ето, без нарочитих потешкоћа могле сместити све оне богате форме домаће сналажљивости и импровизације,- чак и са тако скромним специфичним знањима». (стр.168)

Трећи период (1941-1980), је изузетно комплексан због значајних међународних догађаја (Други светски рат) и њиховог утицаја на кошарку, па га аутор дели на два подпериода: А. Окупација (1941-1945) и Б. Ослобођење (1945-1980).

За Први подпериод (1941-1945) аутор износи следећи став:

«Кошарка и у тако контроверзним и парадоксалним околностима овог подпериода ипак налази начина и могућности не само да се одржи, него чак и 'узнапређује' у односу на ранији период». (стр.187)

За Други подпериод (1945-1980) карактеристично је следеће:

«Време овог подпериода (1945-1980), које долази после оснивања Кошаркашког Савеза Југославије, чини сада једну нову, посебну целину, у укупном процесу генезе и развоја Кошарке у самој Југославији. То осамостаљење овог спорта, та његова организациона независност, то ослобађање од разних турсава и сваковрсне субординације, најзад, стечено после толико година као домаћај нарочите врсте идентитета и легитимности». (стр.227)

«Кошаркашки Савез Југославије је, наравно, своју радну физиономију уподпуњавао окупљањем свих расположивих снага у одговарајуће републичке и покрајинске Савезе

који су, као и сам КСЈ, у својој средини вршили исту функцију. Мада су се организационо појавили после самог КСЈ,- дакле после 1948. године,- они сами, такође, представљају кључни моменат процеса једне регионалне генезе дужег трајања, понављањем основних токова општег модела који је широко вариран локалним особеностима и од чега ће се, одговарајућом политиком, управо и конституисати оно што се назива 'Југословенска Кошарка'». (стр.239)

Аутор затим, врло детаљно анализира све релевантне чињенице, изворе, појединце, клубове, политичку ситуацију, фотографије, хемеротеке, збирке, архиве и друге изворе у тадашњим републикама (Македонија, Косово, Србија, Војводина, Црна Гора, Босна и Херцеговина, Хрватска, Словенија) и слаже у мозаик идеја све оно што је било релевантно за развој кошарке у свакој од федералних јединица посебно, и у целој федерацији сумарно.

7.

Глава ЧЕТВРТА: ДИСКУСИЈА, распоређена је на свега 9 страница текста. Иако се у истраживачким радовима ово поглавље најчешће представља на великом броју страница, у овом случају је то урађено на малом простору, због чињенице што је то аутор, већ обрадио у претходном поглављу. У овом поглављу аутор расправља о кључним методолошким аспектима: *периодизација, методе, извори и хипотезе*, и покушава да дедукује главне истраживачке токове и резултате до којих је дошао.

8.

Глава ПЕТА: ЗАКЉУЧАК, је веома кратка, свега три стране, и у њој аутор сажето износи основне налазе до којих је дошао, кроз један општи и три посебна закључка:

Општи закључак:

«Генеза и развој Кошарке у Југославији представља, у ствари, понављање генералних црта истог таквог процеса раније одиграног у далекој земљи стварне појаве модерне варијанте ове игре и спорта,- у САД,- а нешто касније и у ближим, околним европским земљама...». (стр.307)

Посебни закључци:

«1. У периоду 1891-1918. док се Кошарка уобличава у САД и разним путевима неодољиво креће у свет, сама Југославија још не постоји у било ком заједничком државно-правном виду, па **ту ове игре ни нема** (сем можда, у форми 'Korbball-варијанте' односних 'КУК' провинција или 'Дечјих игара' са лоптом у неким наставним програмима...), у њеном 'класичном смислу'. Постоји, међутим, нешто друго што Кошарци, у ствари, припрема 'терен' и олакшава њену генезу: као и у САД, велика национална хетерогеност (са свим оним што она собом носи) иако на много мањем простору, интензивно 'мешање' са променама специфичног садржаја и динамике, постоји најзад и посебан играчки потенцијал...» (стр.307)

«2. У периоду 1918-1941, оквир за појаву Кошарке представља некадашња Краљевина Југославија(...) Огромне противуречности и ове реалности ипак нису спречиле (иако су га без сумње отежавале!) прави стваралачки сусрет идеје Кошарке и погодних потенцијала нове средине, - мада на самим маргинама друштвеног, институционалног и индивидуалног живота,- који су одржавали и подржавали врло несебични напори ентузијаста појединих места и градова највише изложених модерним европским струјањима...Моћна, а убрзо и званична државна организација 'Соко', узима и нову Кошарку (која се и ту, на пример, дуго мучила и са својим именом!), где су већ биле 'стара' Одбојка и Хазена,- и то је сада **фаза соколске Кошарке у Југославији** » (стр.308)

«3. У периоду 1941-1980, Кошарка доживљава две различите ситуације, два различита развојна темпа. Тако, на пример, за време Окупације, 1941-1945, Кошарка остаје

без ранијег 'туторства' организације 'Соко', и у интернационално обележеном Спорту,- који се такође веома успешно прилагођава насталим околностима,- као 'секција'(атлетског, фудбалског или тениског клуба, на пример), група заљубљеника, као корисник новог уточништа, она у спортском виду наставља свој, још увек, 'мршави' развој и некако одржава континуитет.(...) Кошарка, дакле, постоји и игра се чак и у таквим условима! То је сада краткотрајна **фаза окупацијске Кошарке**...Други, најбурнији и најдинамичнији развојни темпо ова игра доживљава тек у време после Ослобођења, 1945-1980, и тек је то **Кошарка Нове Југославије**.(...) Оснивањем КСЈ, добија најзад спортску независност и праву самосталност (дотле је и овде била у оквиру уобичајене и већ традиционалне заједнице 'Спортских игара'...)» (стр.308 и 309).

9.

За добронамерног читаоца који није присуствовао промоцији, било би интересантно издвојити неке значајније акценте са промоције ове публикације, јер су оне изречене од двојице врхунских кошаркашких стручњака и једног професора Универзитета у пензији, који је својевремено био и члан Комисије пред којом је ова дисертација одбрањена 1982. године.

Бора Станковић (почасни генерални секретар ФИБА):

«Овај је рад, (...) нешто до сада непознато и невиђено не само у нашој домаћој, него и европској, па чак и светској кошаркашкој теорији и пракси. Својим дубинским захватима у саму бит кошарке, у њено импостирање у драгоцени простор игре (...), у отвореност могућег ангажовања целокупног људског хабитуса, и тела и ума, заједно са сфероидном магичношћу лопте и, однекуд, баш хоризонтално постављеним циљем (...) Овде се полагамо и постепено трага, заједно са веома обимним упориштем и у саму Теорију игре, чиме се тек стиже на домак пуног разумевања овог играчког феномена.» (стр.2)

др Владимир Копривица (професор Универзитета):

«У време када је настао, овај рукопис је био нешто ново у науци физичке културе не само по истраживачком обиму и садржају, већ и по слободној, креативној интерпретацији прикупљеног и систематизованог историјског материјала и реткој објективности аутора који је задржао дистанцу од актуелних друштвених збивања када то није било лако учинити.» (стр. 3)

«Станислав М. Паунић је овим радом поставио историјске темеље овој светски значајној игри. Слободно се може рећи да је књига **Генеза и развој кошарке** од капиталног значаја за кошарку. Он ће бити полазна основа свим будућим истраживачима историје кошарке. Њима остаје неупоредиво лакши задатак да истражују ову проблематику после 1980. године, али и обавеза да то учине, јер је време неверно ономе ко га не искористи.» (стр.4)

др Миливоје Матић (професор Универзитета у пензији): (Извод изБеседе на промоцији: »Кад се сетим, мили моји...«)

«Садашњи Паунићев докторски елаборат, *alias* наша данашња књига, на мене је својевремено деловало очуђујуће не због тога што га је и физички било тешко 'носити': Имао је близу 700 страна великог А-4 формата!?»

Биће да се то 'очуђење' десило, пре свега, зато што је тај рад дијаметрално одступао од уобичајене – и без зазора бих рекао – 'уходане праксе' у пројектовању, операционализацији и писању докторских дисертација пре 25-30 година на Факултету. (...)

Овим се посебно жели назначити да су и пре Паунића на Факултету одобравани и израђивани, да их тако назовем, 'историографски' магистарски и докторски радови, али и они су се, у највећем броју, дојмили као 'мутанти'.

Мени се, дакле, учинило да је колега Паунић те, 1982. године, факултетској комисији понудио један, рекох, неуобичајен, а слободно би се могло рећи и **јединствен** докторски рад, јединствен – додајмо, ипак – у

оквиру врсте којој тематски и методолошки припада.

Тадашње моје усхићење о којем се сада присећам било је, пре свега, израз увида у **количину времена и енергије које је Паунић у своје истраживање уложио!**

Али – судио сам тада и остао и данас у том уверењу – та два појма 'количина времена' и 'ниво енергије' само су метафоре или корелати једног знатно дубљег слоја у бићу нашег тадашњег докторанта и то идиосинкратично 'пулсирање' у овој дисертацији, то је, наиме, оно што је у њој посебно узбуђивало.

Док сам читао рад, све време сам се, наиме, опомињао – повремено и истински изненађивао – **снагом духовне (моралне) везаности Паунића за проблематику коју је истраживао**». (стр. 2 и 3)

«Кулминација утиска дисертације за мене је својевремено била једна самосвојна, да је тако назовем, **'језичко-графичка рељефност текста'**. Нешто – у 'писатељству' ове струке – посве ендемично!» (стр. 4)

«Сећам се да сам, поводом тог уобличавања текста рукописа, на самој одбрани дисертације и сам мало 'реплицирао Паунића', назначујући да је он, на пример, своју тему најпре 'изаткао', да ју је потом вешто 'скројио', пажљиво 'углавио делове' и напоскон необичним и занесеним 'нитима ума и језика' убедљиво 'проштепао'» (стр.5)

«Опет, ево, стојим пред истим делом и његовим аутором и, пун колегијалног и академског усхићења, смерно сведочим да негдашњи суд о стручној релевантности књиге коју данас промовишемо, као и о методолошкој утемељености концепта истраживања проблемског материјала којим се он (тај концепт) својевремено бавио, те онај суд о изнијансираном моделу компоновања појединих сегмената пројекта и њиховог уобличавања у конзистентну епистемолошку и културно-историјску структуру – да те судове, дакле, изречене на Факултету пре четврт века, не само да време није оспорило, већ их је, напротив – како се, ево, осведочујемо овим вредним издавачким подухватом! – потврдило и учврстило...» (стр.6).

10.

На самом крају приказа ове књиге, нека буде допуштено њеном приказивачу да изнесе и **свој лични вредносни суд о њој**. Ово је књига каквих је мало у физичкој култури. Ово је књига која је у простору историјских истраживања у спорту, тј. специфичној спортској игри-кошарци, заорала једну од најдубљих бразда, која ће омогућити новим истраживачима плодотворно засејавање новим истраживачким подухватима. Ово је књига која је поред историографских чињеница трасирала пут за једну продубљену Теорију Кошарке («*кошарка је играна атлетика*», Б. Станковић, 1979.), која почива на филозофским засадима Теорије Игре («*Игра као један од основних феномена људског постојања*», Е.Финк, 1984.). Ово је, дакле, књига која је отворила пионирски подухват за теоријско-филозофско поимање кошарке, за њено онтолошко утемељење («*Игра као линија водиља онтолошке експликације*»; «*Игра има сопствену бит, независну од свијести оних који играју*»; «*Прави субјект игре није играч, већ сама игра. Игра је оно што играча има у*

власти, што га уплиће и држи у игри»; «*Игре имају свој властити посебан дух*»; «*Игра је творевина, али и творевина је игра*»; «*Битак сваке игре је увијек извршење, чисто испуњење*», Х.Г.Гадамер, 1978.).

Немогуће је износити вредносни суд о приказаној књизи, а не рећи нешто **лично-емоционално и о самом аутору**. Професор Станислав М. Паунић-«Бата» је мој пријатељ, друг, старији колега, професор, човек и личност од кога сам много научио. И онда када смо играли кошарку у Спортском центру у Кошутњаку, и онда када смо причали о кошарци, о струци, науци, теорији, филозофији, књижевности, новим књигама, увек смо желели да докучимо нешто ново. Тај радознали дух који нам је преносио наш Бата у кошарци и у животу уопште, био је и остао дух стваралаштва и радости, баш онако како каже Х.Г.Гадамер: «*Радост препознавања је, напротив, у томе што спознајемо више од самог познатог*». Наш Бата плени тим радозналим духом и у виталним 80-им годинама живота. Нека је срећен и дуговечан тај дух радости и стваралаштва.

Проф. др Божо Бокан